

Na halve eeuw duidelijkheid over crash Hudson bij Exmorra

Door Koen Pennewaard, EXMORRA.

- Het wapengekletter is lang geleden verstomd, maar de geschiedschrijving van de Tweede Wereldoorlog kan nog altijd niet worden afgerond. Zelfs 55 jaar na beëindiging van de strijd levert onderzoek naar bijzondere of kleinere gebeurtenissen informatie op. Zoals over de fatale vlucht met de Lockheed Hudson Mark IIIA, nummer FK 790 MA-R.

Het duurde tot 1997 voordat het grootste deel van het Engelse vliegtuig voor de kust bij Kornwerderzand uit het IJsselmeer werd opgevist. De Makkumer palingvisser **Fimme Bootsma**, vond het wrak op 5 meter diepte. Met de berging van het toestel konden ook de restanten van het stoffelijk overschot van piloot John Menzies worden geborgen.

Menzies werd in 1998 in Makkum met Britse militaire eer begraven naast de andere drie bemanningsleden. De dode lichamen van de zes andere inzittenden, onder wie drie jonge Nederlandse verzetsstrijders, waren kort na de crash in 1945 werd gevonden.

Journalist en uitgever Karel Margry dook na de vondst van Menzies de archieven van het Bureau Bijzondere Opdrachten van de Nederlandse geheime dienst in. Zolang het lijk van de piloot nog niet boven water was gehaald, bleven de archieven gesloten, wist hij.

Het BBO was in 1944 opgericht door de Nederlandse regering in ballingschap om de onenigheid tussen de verschillende verzetsgroepen in eigen land in de kiem te smoren en vanwege de infiltratie van de Duitsers in de Britse inlichtingendienst. Het bureau trainde haar eigen agenten. Margry publiceerde het verhaal van de dodelijke missie onlangs in het Engelse tijdschrift *After the Battle*.

Uit het onderzoek blijkt dat niet het droppingsveld bij Exmorra, zoals altijd is aangenomen, maar dat bij Nijkerk op de Veluwe het einddoel van de opdracht was. Kogels afgevuurd uit Duitse jagers maakten aan de vlucht een vroegtijdig einde. In Exmorra was men vanzelfsprekend niet op de hoogte van de aanvliegroete van de Hudson. Het plaatselijk ontvangstcomité stond dan ook niet paraat, toen het toestel op luttele kilometers afstand neerstortte.

De geheimagenten hadden na de dropping bij Nijkerk contact moeten leggen met de Raad van Verzet (RVV), die het verzetswerk vanaf begin 1944 zou coördineren. Ze waren uitgerust met zendapparatuur en andere materialen waarmee ze vliegtuigen konden bereiken die droppings boven Nederland en bombardementen boven Duitsland moesten uitvoeren. Tevens hadden ze meer dan Fl.20.000 en grote hoeveelheden Belgische en Franse francs bij zich, bestemd voor de RVV.

Lang is onduidelijk gebleven waardoor het toestel is verongelukt. In de romp en het staartstuk zijn geen kogelgaten gevonden die duiden op vijandelijk vuur. Alleen in de propeller, die in 1998 in Exmorra als herinneringsmonument is geplaatst, zijn kogelgaten aangetroffen. Ook bleek een van de bemanningsleden door het hoofd geschoten.

Volgens de reconstructie van Margry vertrok de Hudson die bewuste zomernacht in 1944 om tien minuten voor middernacht vanaf de RAF-basis Tempsford. Amper twee uur later stortte het toestel neer in het koude water van het IJsselmeer. Hoewel navigatiefouten, mogelijk veroorzaakt door laagvliegen om de radar te omzeilen eveneens tot de mogelijkheden behoorden, lijkt toch een Duitse vlieger verantwoordelijk voor de dood van de vier Engelsen en vier Nederlanders.

De piloot van een Duitse jager claimde om 01.21 uur een viermotorig vliegtuig te hebben neergehaald. In het donker boven het zwarte wateroppervlak heeft hij zich waarschijnlijk vergist. De

Hudson was uitgerust met twee motoren en was de enige in de omgeving die de geallieerden die nacht kwijtraakten. De horloges van de inzittenden waren stil blijven staan om 01.30.

De plaquette bij het monument dat op 13 mei 1998 in Exmorra is onthuld ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de crash en ter herinnering aan de oorlog, wordt binnenkort aangepast. Het comité propellermonument Exmorra wil de tekst aanpassen, nu duidelijk is dat het vliegtuig onderweg was naar de Veluwe.

De dorpsbelangen van Exmorra en Makkum stellen hiervoor het benodigde geld beschikbaar. Het monument wordt geadopteerd door de leerlingen van de basisschool in Exmorra.

*Foto: In 1997 werd het grootste deel van het wrak van de Hudson uit het IJsselmeer gevist, nadat palingvisser **Fimme Bootsma**, het daar op een diepte van 5 meter had gevonden.*

KILLED IN ACTION 6 JULY 1944, HOLLAND

F/L J.W. Menzies, Pilot, F/O K.R. Bunney, Navigator

Sgt E.M. Elliot, Airgunner, Sgt D.J. Withers, W/T

The Lockheed A28 Hudson, as used by 161 Squadron. On 6th July 1944 one such aircraft flew from Tempsford with four Dutch resistance "passengers". It never returned. In 1997, the aircraft was excavated from a bog near the IJsselmeer, in Holland. The last of the occupants (Flight Lt. Menzies. was finally laid to rest with full military honours, as his fellow crew members had been in 1945.